

Povjerenstvo za zakonodavstvo, kolektivne pregovore i zaštitu prava

Na temelju članka 36. Poslovnika o radu Gospodarsko-socijalnog vijeća i njegovih radnih tijela, a u skladu sa člankom 27. Poslovnika, Povjerenstvo za zakonodavstvo, kolektivne pregovore i zaštitu prava na 85. sjednici, održanoj 15. veljače 2022. godine, razmatralo je **Nacrt konačnog prijedloga Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti**

Na osnovi rasprave i izjašnjavanja pojedinih članova Povjerenstva usvojeno je sljedeće

MIŠLJENJE

1. Povjerenstvo za zakonodavstvo, kolektivne pregovore i zaštitu prava podržava donošenje Nacrta konačnog prijedloga Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti.
2. Ovom mišljenju prilaže se izdvojeno mišljenje Nezavisnih hrvatskih sindikata i Hrvatske udruge poslodavaca.

IZDOJENO MIŠLJENJE NEZAVISNIH HRVATSKIH SINDIKATA

U odnosu na višekratno isticane primjedbe vezane uz nomotehnički izgled Prijedloga Zakona te unatoč pruženom pojašnjenju, ponovno želimo naglasiti kako smatramo da je zakon nužno nomotehnički doraditi u skladu s uvriježenim pravnim izričajem koji se koristi pri izradi propisa u RH, kao i u skladu s *Jedinstvenim metodološko-nomotehničkim pravilima za izradu akata koje donosi Hrvatski sabor (NN br. 74/15)*.

Naime, na temeljnu primjedbu kako se čini da je u ovom Prijedlogu Zakona došlo do prepisivanja Direktive 2019/1937 koja se njime prenosi, predlagatelj je istaknuo kako je radi lakše procjene usklađenosti s navedenom direktivom bolje prepisati direktivu. Direktiva je akt koji se u nacionalno zakonodavstvo država članica prenosi u skladu s ciljevima koji se njome trebaju ostvariti, pri čemu se to ponajmanje ostvaruje doslovnim prevođenjem njezinog teksta. U odnosu na područje koje se navedenom direktivom uređuje, RH već ima propis u primjeni i smatramo kako je on trebao poslužiti kao temelj za izradu novog propisa, čime bismo dobili nomotehnički kvalitetniji akt, što je osnovni preduvjet za njegovu buduću primjenu.

U nastavku se nalazi osvrt na konkretne prijedloge članaka.

Članak 4. Područje primjene

I nadalje smatramo da je odredbom ovog članka trebalo propisati područje primjene u odnosu na kršenja nacionalnih propisa kojima se ugrožava javni interes, jer bi time bilo olakšano postupanje prijavitelja, kao potencijalno neuke strane. Zakonodavac mora donijeti jasnu odredbu, a ne da je prijavitelj sam stavljen u poziciju procjenjivati je li neka nepravilnost protivna javnom interesu ili nije.

Članak 6. Značenje izraza

Odredbom točke 5. ovog članka definira se pojam „radno okruženje“ te se nastavno definiraju osobe na koje se Zakon treba primijeniti. Mišljenja smo kako bi posebnim člankom, a ne u odredbi koja definira pojmove, trebalo jasno odrediti na koga se primjenjuje zaštita koja se zakonom uređuje. Time bi propis bio jasan, što je nužan preduvjet za njegovu provedbu. Na identičan način je posebnom odredbom u članku 4. Direktive 2019/1937 uređeno osobno područje primjene.

IZDOJENO MIŠLJENJE HRVATSKE UDRUGE POSLODAVACA

Nastavno na već do sada višekratno iznošene primjedbe u odnosu na područje tekst prijedloga Zakona koji se odnosi na unutarnje prijavljivanje nepravilnosti predlažemo da se pojam „sustav unutarnjeg ili vanjskog prijavljivanja nepravilnosti“ uređeni odredbama ovog prijedloga Zakona detaljnije preciziraju u članku 6. koji uređuje značenje izraza iz Zakona, npr. „sustav za prijavljivanje“ (je li to elektronički alat, fizička ili pravna osoba), a radi razlikovanja kanala i osoba nadležnih za upravljanje kanalima za prijavljivanje.

Predložena zakonska formulacija da se „povjerljiva osoba“ imenuje na prijedlog RV/sindikalnog povjerenika ili 20% radnika (članak 20 stavak 2.) u praksi može dovesti do situacija za koje Zakon ne nudi kako ih riješiti kao što su situacije poslodavaca kod kojih djeluje više sindikata. I dalje stojimo kod prijedloga da se „povjerljiva osoba“ imenuje od strane poslodavca uz savjetovanje ili suodlučivanje radničkog vijeća ili sindikalnog povjerenika, što je u skladu s ciljem i duhom Direktive koja zauzima fleksibilniji pristup. Naime sukladno Zakonu o radu (ZR) RV štiti i promiče interese radnika putem savjetovanja, suodlučivanja ili pregovora s poslodavcem (članak 148. ZR). Predlažemo da se povjerljiva osoba imenuje na prijedlog poslodavca uz savjetovanje sa RV, što je u skladu i sa člankom 8. Direktive koja predviđa postupak savjetovanja ili pregovora. Trenutna zakonska formulacija „na prijedlog radničkog vijeća“ može predstavljati pravnu prazninu u pogledu ovlaštenja RV u pogledu postupka odabira povjerljive osobe (savjetovanje, suodlučivanje, pregovori), odnosno postupanje ne regulirano ZR. Predložena formulacija odstupa od predviđenih zakonskih rješenja budući da propisuje širu ovlast RV-a u pogledu odlučivanja nego što to propisuje ZR u pogledu pitanja važnih za položaj radnika. Također, zalažemo se za to da se ograniči mogućnost promjene te trajanje mandata „povjerljive osobe“.

U članku 20. stavku 4. prijedloga Zakona koji uređuje načine promjene povjerljive osobe, mišljenja smo kako zakonsko rješenje nije životno budući da se u praksi može dogoditi situacija da povjerljiva osoba ode iz kompanije (npr. sporazumni otkaz) kada nije potreban prijedlog RV ili sindikalnog povjerenika za promjenu povjerljive osobe. Također, zakonskom formulacijom ne uzima se u obzir mogućnost povjerljive osobe da naknadno uskrati svoju suglasnost za imenovanje (predomisli se).

U odnosu na članak 20. stavak 5. prijedloga Zakona nejasno je kakve bi to bile okolnosti koje bi upućivale na to da je potrebno odrediti treću osobu koja bi privremeno obavljala poslove povjerljive osobe. Nejasna je takva zakonska formulacija budući da takva osoba ne bi imala legitimitet kao zamjenik koji se sukladno formulaciji u članku 20. odabire na prijedlog RV/sindikalnog povjerenika/20 posto radnika i koji poslove bi ista privremeno mogla obavljati (zaprimanje prijava, postupanje po prijavama, provođenje istrage, zaključenje postupka...)

Isto tako, u prijedlogu Zakona ograničava se mogućnost angažiranja „treće osobe“ kao kanala unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti od strane poslodavca budući da detaljnije ne pojašnjava pojam „treće osobe“ sukladno s uvodnom izjavom Direktive koja dopušta da „treća osoba“ zaprima prijave povreda u ime pravnih subjekata u privatnom i javnom sektoru, pod uvjetom da nudi odgovarajuća jamstva u pogledu neovisnosti, povjerljivosti, zaštite podataka i tajnosti.

Dakle, takve treće osobe mogle bi biti pružatelji usluga vanjske platforme za podnošenje prijava, vanjski savjetnici, revizori, povjerenici za usklađenost poslovanja, sindikalni predstavnici ili predstavnici radnikâ te se zalažemo za to da Zakon jasnije definira pojam „treće osobe“ i omogući pravnim ili/i fizičkim osobama da imaju funkciju „povjerljive osobe“.

Zamjenica koordinatora Povjerenstva

Admira Ribičić, v. r.